СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ГЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО, год. 60, кн. 1-3, 1999, с. 11—14
REVIEW OF THE BULGARIAN GEOLOGICAL SOCIETY, vol. 60, part 1-3, 1999, p. 11—14

Ботунската свита — нова свита, свързана с долната креда в Западния Предбалкан

Богдан Монов[1], Тодор Николов[2]

[1] *София, ж.к. "Люлин" бл. 981, вх. Д*
[2] *Геологически институт, БАН, 1113 София, E-mail: tnikolov@geology.bas.bg*

B. Monov, T. Nikolov. 1999. *Botunya Formation — a new formation related to the Lower Cretaceous in the West Fore-Balkan. Rev. Bulg. Geol. Society, 60*, 1-3, 11—14.

Abstract. The Botunya Formation is represented by grey to dark-grey limestones, partly by sandy and clayey limestones with rare intercalations of marls. The sediments of this formation are a periferic (para-Urgonian) facies of the Vratsa Urgonian Group between the rivers Iskar and Botunya. The lateral relations of the Botunya Formation are connected with lithological transition to the Vratsa Urgonian Group. The lower boundary of the Botunya Formation is related with rapid lithological transition to the marls of the Mramoren Formation. The marls of the Sumer Formation overlie directly the Botunya Formation. Stratigraphic range: Lower Aptian (partly). Thickness — up to 600 m.

Key words: Lower Cretaceous, lithostratigraphy, Western Fore-Balkan, Bulgaria

Въведение

През 1972 г. единият от авторите (Б.М.) въведе понятието Ботунски член на Мраморенската свита (Монов, 1972). По-късно тази литостратиграфска единица е характеризирана най-общо в дисертацията на Монов (1974), без да се спазят изискванията на Стратиграфския кодекс на България (Николов и др., 1966; Коюмджиева и др., 1982).

Отделената литостратиграфска единица е установена само в дълбочина чрез множество сондажи в част от Западния Предбалкан.

Използваното от Бакалова и др. (1982) име Botunja Member не се отнася до разглежданата литостратиграфска единица, тъй като тя не се разкрива на повърхността.

Седиментите на Ботунската свита са периферен (параургонски) фациес на Врачанската ургонска група. Множество автори са я отбелязвали като параургонска задруга. Самата Врачанската ургонска група е добре обособена между реките Искър и Огоста (Монов, 1972, 1974; Николов и др., 1972; Монов, Николов, 1991).

По сондажни данни дебелината на Врачанската ургонска група намалява постепенно в западна посока и от 500-600 m достига до 100-200 m в района на с. Главаци, Врачанско (фиг. 1, 2) за да изклини напълно на 1 km западно от с. Ботуня. Заместването става за сметка на увеличение на дебелината на Драшанския клин на Мраморенската свита и цялостното изклинване на ургонския комплекс (Монов, 1972; Николов и др., 1972; Монов, Николов, 1991).

Характеристика на Ботунската свита

Предложеното от Монов (1972) име Ботунски член остана досега като голо име. Съществуват множество сондажни данни, които позволяват обособяването на това литоложко тяло в дълбочина и неговата характеристика. Освен това, съпоставено с други литостратиграфски единици, както и неговите взаимоотношения със съседните литоложки тела, дават основание да се определи ранга на тази единица като свита. За първи път тук Ботунската свита се въвежда като официална литостратиграфска единица в съответствие с изискванията на Стратиграфския кодекс.

Наименованието на на свитата произхожда от името на с. Ботуня, Врачанско.

Основни дефиниращи белези: варовици — сиви, глинести, песъчливи, с редки прослойки от мергели.

Типов разрез (тук посочен). Сондаж Р-29 Ботуня. Този сондажен разрез предлага достатъчно шлам и има много добра електрокаротажна характеристика, с което удовлетворява изискванията на чл. 50 (5) на Стратиграфския кодекс на България за избор на типов разрез (Коюмджиева и др., 1982).

Описание на типовия разрез. Основава се на шлам и електрокаротажна диаграма.

Покривка

↑*Сумерска свита* [средно и горноаптски подетаж-албски етаж (отчасти)]

Мергели, тъмносиви, глинести, слабопесъчливи, с прослойки от глинести варовици и алевролити (> 500 m)

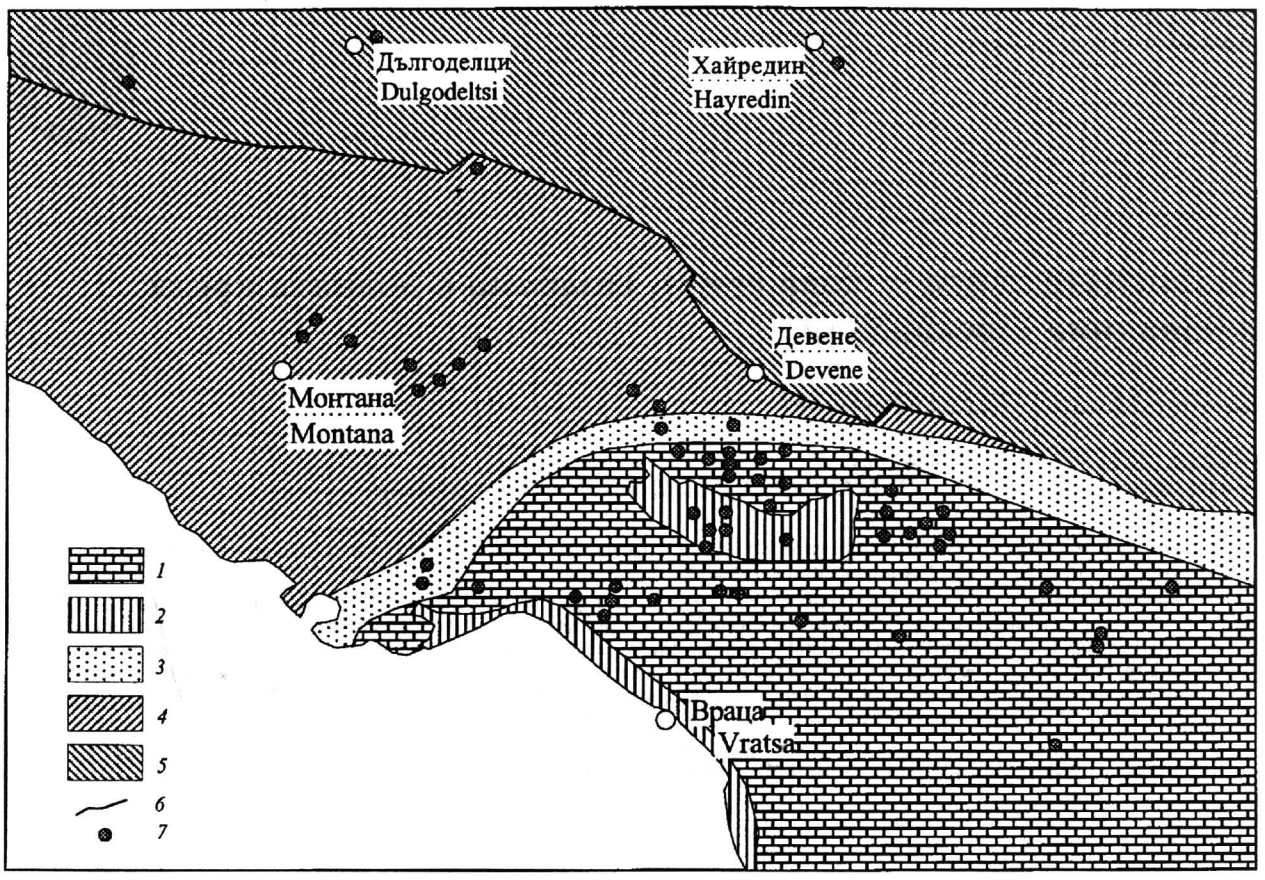

Фиг. 1. Разпространенине на долнокредните литостратиграфски единици в част от Западния Предбалкан
1 — Врачанска ургонска група; *2* — повърхностни разкрития на ургонски варовици от Врачанската ургонска група; *3* — Ботунска свита; *4* — Сумерска свита; *5* — Хайрединска свита; *6* — конседиментационен разлом; *7* — сондаж

Fig. 1. Distribution of the Lower Cretaceous lithostratigraphic units in part of the Western Fore-Balkan
1 — Vratsa Urgonian Group; *2* — exposures of Urgonian limestones from the Vratsa Urgonian Group; *3* — Botunya Formation; *4* — Sumer Formation; *5* — Hayredin Formation; *6* — synsedimentary fault; *7* — well site

Ботунска свита [инт. 792—900 m; №№ 8—1, долноаптски подетаж, (отчасти)]

8. (8 m) Варовици, сиви, криптокристалинни.
7. (16 m) Варовици, сиви, песъчливи.
6. (24 m) Варовици, светлосиви, криптокристалинни, слабо алевритови.
5. (16 m) Варовици, тъмносиви, глинести, преминаващи в отделни интервали в слабо алевритови мергели.
4. (8 m) Варовици, светлосиви, микрозърнести, глинести, алевритови.
3. (8 m) Варовици, тъмносиви, глинести, прехождащи в отделни пластове в мергели.
2. (8 m) Варовици, сиви, песъчливи, слабо глинести.
1. (20 m) Варовици, сиви, слабо алевритови.

Подложка

↓*Мраморенска свита* [баремски етаж (отчасти) — долноаптски подетаж (отчасти)]

Мергели, тъмносиви, варовити, на места глинести, слабо алевритови, рядко с прослойки от глинести варовици (> 500 m).

Възраст на Ботунската свита. Определена е косвено като ранноаптска по суперпозиция и взаимоотношенията ѝ със съседните литостратиграфски единици, които са датирани с амонити.

Разпространение. Разпространението на Ботунската свита е показано на фиг. 1. Тя рамкира от север и северозапад Врачанската ургонска група и представлява фациален шлейф на тази група.

Граници и съотношения. Ботунската свита заляга върху мергелите на Мраморенската свита, с която е свързана с бърз литоложки преход. Покрива се от мергелите на Сумерската свита. В хоризонтална посока седиментите на Ботунската свита се съчленяват с тези на Врачанската ургонска група. На запад от меридиана на гр. Криводол, във Владимировско-Марковата зона, както и в южните части на Мизийската платформа, Ботунската свита се замества от мергелите на Мраморенската свита. Дебелината ѝ се изменя от 200 m до 50—60 m и бързо изклинва до 0 m (фиг. 1).

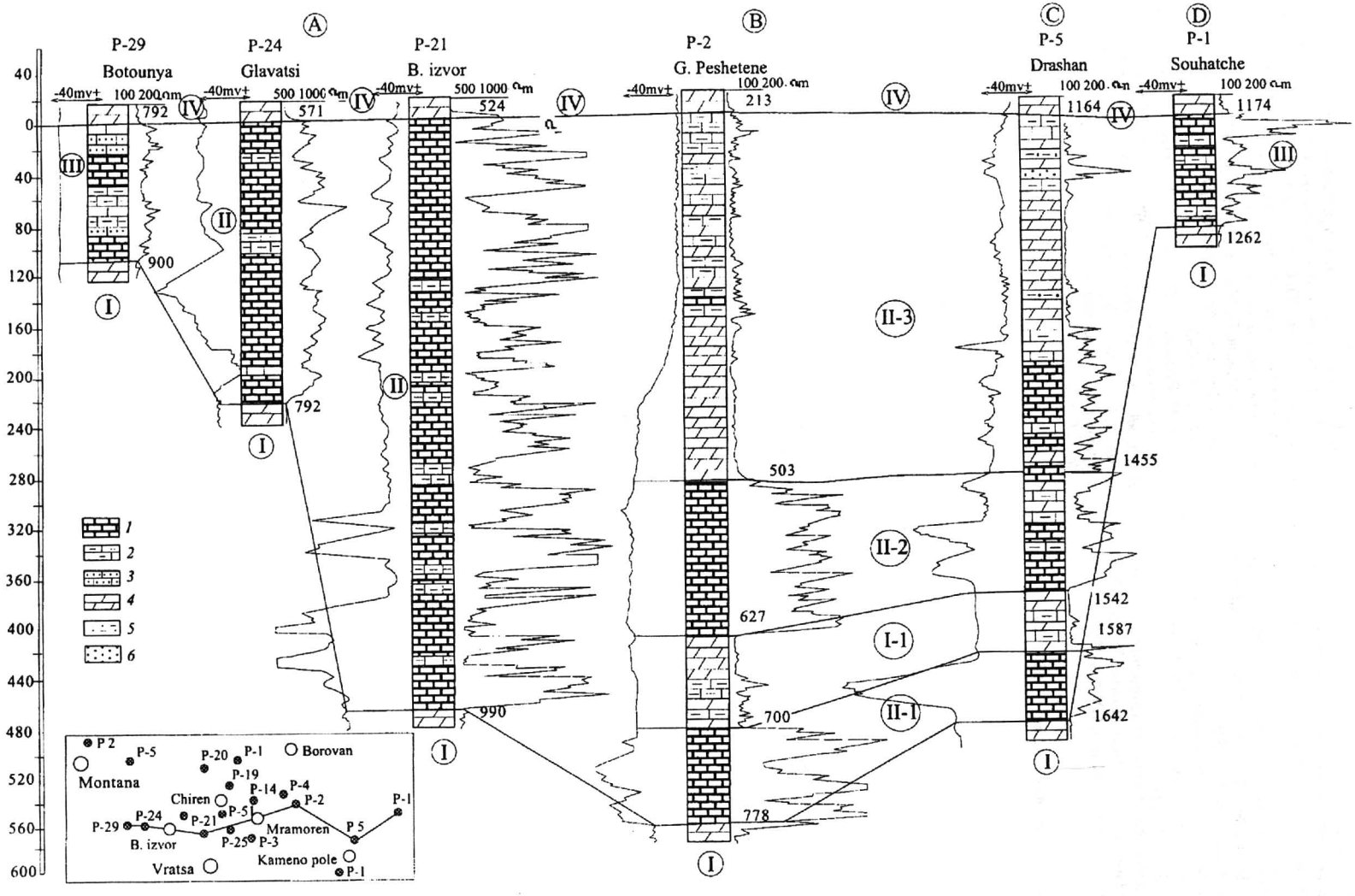

Фиг. 2. Електрокаротажни профили на Врачанската ургонска група и съседните свити в част от Западния Предбалкан
A — Салашка зона; *B* —Мраморенска зона; *C* — Драшанско-Бешовишка зона; *D* — Владимировско-Маркова зона; *I* — Мраморенска свита: *I-1* — Драшански клин на Мраморенската свита; *II* — Врачанска ургонска група: *II-1* — Банишки клин на Черепишката свита; *II-2* — Лиляшки клин на Черепишката свита; *II-3* — Лютибродска свита; *III* — Ботунска свита; *IV* — Сумерска свита
1 — варовици; *2* — глинести варовици; *3* — песъчливи варовици; *4* — мергели; *5* —алевролити; *6* — пясъчници

Fig. 2. Electric log profiles of the Vratsa Urgonian Group and adjacent formations in part of the Western Fore-Balkan
A — Salash Zone; *B* — Mramoren Zone; *C* — Drashan-Beshovitsa Zone; *D* — Vladimirovo-Markovo Zone; *I* — Mramoren Formation: *I-1* — Drashan Tongue of the Mramoren Formation; *II* — Vratsa Urgonian Group: *II-1* — Banitsa Tongue of the Cherepish Formation; *II-2* — Lilyache Tongue of the Cherepish Formation; *II-3* — Lyutibrod Formation; *III* — Botunya Formation; *IV* — Sumer Formation
1 — limestones; *2* — clayey limestones; *3* —sandy limestones; *4* — marls; *5* — siltstones; *6* — sandstones

Литература

Бакалова, Д., Л. Додекова, Х. Чемберски. 1982. Списък на имената на седиментните и седиментно-вулканогенните литостратиграфски единици, въведени в България. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, *43*, 1, 102—112.

Иванов, М. 1981. Бележки върху биостратиграфията на албския етаж между реките Ботуня и Искър. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, *52*, 3, 352—360.

Коюмджиева, Е., Т. Николов, И. Сапунов и др. 1982. Стратиграфски кодекс на България (Литостратиграфски единици). — *Сп. Бълг. геол. д-во, 43*, 3, 286—310.

Монов, Б. 1972. Основни черти от геоложкия строеж и нефтогазоносната перспективност на Западния Предбалкан. — *Сп. Бълг. геол. д-во, 33*, 1, 13—28.

Монов, Б. 1974. Геоложки строеж и нефтогазоносна перспективност на Западния Предбалкан между реките Искър и Огоста. *Автореферат канд. дисертация*, СУ "Св. Климент Охридски".

(Постъпила на 21. 12. 1998 г., приета на 17. 05. 1999 г.)

Монов, Б., Т. Николов. 1991. Литостратиграфия на долнокредните седименти в Западния Предбалкан. — *Сп. Бълг. геол. д-во, 52,* 1, 32—41.

Николов, Т. 1970. О границе между аптским и альбским ярусами. — *Изв. Геол. и-т, сер. стратигр. и литол., 19*, 61—78.

Николов, Т., И. Сапунов, Ю. Стефанов и др. 1966. Литостратиграфски единици (същност, номенклатура и класификация). — *Сп. Бълг. геол. д-во, 27*, 3, 233—247.

Николов, Т., Б. Монов, П. Митов, К. Петков. 1972. Литостратиграфия на Врачанската ургонска група. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, *33,* 3, 337—343.

Николов, Т., Н. Рускова, В. Горанов, А. Атанасов. 1974. Стратиграфия на долната креда в Централна Северна България. — *Год. Соф. у-т, Геол.-геогр. фак.*, 1 — геол., *66,* 37— 62.

Николов, Т., Н. Рускова, Хр. Хрисчев. 1991. Основы литостратиграфии нижнемелового отдела в Болгарии. — *Geologica Balc., 21*, 6, 3—47.